

การกลืน สารกัดกร่อน ระบบทางเดินอาหาร

พญ.พัชรินทร์ อมรวิภาส

การกลืนกินสารกัดกร่อน เช่น กรด ด่าง พบได้บ่อยในเด็กอายุน้อยกว่า 6 ปี เนื่องจากวัยนี้ชอบหยิบ
สิ่งแปลกปลอมเข้าปาก อาการทางคลินิกไม่ค่อยรุนแรง เนื่องจากกินโดยไม่ได้ตั้งใจ พบได้ร้อยละ 80
ส่วนในเด็กโตมักเป็นการกินเพื่อฆ่าตัวตาย ความรุนแรงจึงมากกว่าที่พบในเด็กเล็ก สารที่พบบ่อยในบ้าน
และชีวิตประจำวัน อาจจะเป็นกรด หรือด่าง

ต่าง

พบได้ในสารชำระล้าง เช่น สารเคมีที่กำจัดท่ออุดตัน น้ำยาขัดผม น้ำยาทำความสะอาด น้ำยาฟอกขาว สารเคมีที่มีค่าความเป็นด่างมากกว่า 12 มักจะทำให้เกิดการระคายเคืองต่อทางเดินอาหาร เกิดเนื้อเยื่อตายแบบแผลว เกิดการทะลุของอวัยวะได้

กรด

พบได้ในน้ำยาทำความสะอาดห้องน้ำ น้ำยาเบตเตอร์ น้ำยาขัดสนิม กรดมีกลไกการทำลายทำให้เนื้อเยื่อแข็งตัว และมีแผล มีแนวโน้มที่จะทำอันตรายต่อกระเพาะอาหารได้มากกว่าด่าง

อาการและอาการแสดง

ขึ้นกับชนิด คุณสมบัติ ความเข้มข้นของสารกัดกร่อน ปริมาณที่ได้รับ และระยะเวลาที่สารสัมผัสกับเนื้อเยื่อ อาการเสียงแหบ บ่งบอกรอยโรคที่กล่องเสียง อาการกลืนติด หรือกลืนเจ็บ บ่งบอกว่าหลอดอาหารผิดปกติ อาจพบเห็นรอยแผลในปาก อาการปวดท้อง บริเวณยอดอก หรือลิ้นปี่ หรืออาจเจ็บเป็นเลือดบ่งบอกถึงการมีรอยโรคในกระเพาะอาหาร หรือหลอดอาหาร การทะลุของหลอดอาหารและกระเพาะอาหาร เกิดขึ้นในขณะใดก็ได้ ในช่วงสัปดาห์แรก หลังจากกลืนกินสารกัดกร่อน ถ้าอาการผู้ป่วยเปลี่ยนไป มีอาการหายใจหอบ ปวดท้องมากขึ้น เจ็บหน้าอก มีไข้ ควรได้รับการประเมินโดยการตรวจจริงสีเพื่อหาหลักฐานการทะลุของหลอดอาหาร และกระเพาะอาหาร

ภาวะแทรกซ้อนของการกลืนกินสารกัดกร่อน

1. การตีบของหลอดอาหาร
 - ส่วนมากเกิดภายหลังจากกินกรดต่างเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์
2. ภาวะกรดไหลย้อน
3. ความผิดปกติของการเคลื่อนไหวของทางเดินอาหาร
4. มะเร็งหลอดอาหาร

การป้องกัน

1. การใช้ฝาปิดขวดชนิดพิเศษที่เด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี ไม่สามารถเปิดเองได้
2. มีฉลากบอกผลิตภัณฑ์ไว้ที่ขวดบรรจุสารกัดกร่อน
3. เก็บสารกัดกร่อนที่มีอันตราย และยาไว้ในที่ที่เด็กไม่สามารถหยิบเองได้
4. เมื่อมีสารพิษที่เหลือใช้ ควรเททิ้งให้หมด ไม่ควรเก็บไว้ในบ้าน
5. ไม่นำสารกัดกร่อนใส่ภาชนะที่มีลักษณะคล้ายกับภาชนะที่บรรจุอาหารและเครื่องดื่มวางไว้

สรุป

ถึงแม้ว่าการบาดเจ็บจากสารกัดกร่อนกรดต่างในเด็ก จะมีความรุนแรงน้อยกว่าในผู้ใหญ่ แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการบาดเจ็บรุนแรง และผลกระทบระยะยาว การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

คำแนะนำเบื้องต้นก่อนมา รพ.

- ไม่ล้วงคอให้อาเจียน เพราะจะทำให้สารเคมีกัดกร่อนระบบทางเดินอาหารส่วนต้น
- ล้างน้ำบริเวณที่ถูกสัมผัสมากๆ เพื่อลดการระคายเคืองและลดการดูดซึมของสารเคมี
- หยิบขวดที่มีฉลากให้มาพบแพทย์